

**ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПОШИРЕННЯ ПЕРОНОСПОРОЗУ ТА ФОМОЗУ
СОНЯШНИКУ В УМОВАХ ТОВ «КРОЛЕВЕЦЬКИЙ КОМБІКОРМОВИЙ ЗАВОД» М. КРОЛЕВЕЦЬ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Татарінова В.І., канд. с.-г. наук, доцент
Мозгов Б.Г., студ. 4 курсу, спец. «Захист рослин»

Як відомо, соняшник є головною олійною культурою в Україні. Соняшникова олія має переваги перед іншими рослинними жирами за поживністю та засвоєнням. Олійно-жировий комплекс б'є світові рекорди, в 94 країни постачається українська олія, це 60% світового експорту.

Україна за посівними площами соняшнику займає третє місце в світі, а за валовим виробництвом насіння – четверте. Сучасна кон'юнктура, передусім продовольчого ринку примушує аграріїв через брак коштів сіяти те, що вигідніше. Здебільшого це енергонасичені культури, які вирощують через безконтрольність у землекористуванні, нехтуючи сівозміни, що призводить до погіршення родючості ґрунтів.

Перенасичення сівозміни соняшником, особливо в невеликих за земельними площами агроформуваннях, де зменшується набір культур, застосування спеціалізованих короткоротаційних сівозмін, сімба непротруєного насіння інші технологічні негаразди вирощування призводять до погіршення фітосанітарного стану посівів цієї культури, накопичення інфекції збудників хвороб у ґрунті, на рослинних рештках, уражених сходах падалиці.

Через вищезазначене щорічно спостерігається погіршення фітосанітарної ситуації в плантаціях соняшника. Рослини культури все більше зазнають пошкодження спеціалізованими та багатодіними шкідливими комахами, а особливо потерпають від різноманітних хвороб.

На соняшнику можуть розвиватися, а інколи знижувати, а то і знищити врожай, понад 80 захворювань грибної, бактеріальної, вірусної, квіткової та неінфекційної етіології, які уражують посіви соняшнику в усі періоди його розвитку. Найбільш поширеними і шкідливими є: біла (склеротиніоз) та сіра гнилі, несправжня борошниста роса, фомоз, фомопсис, альтернаріоз, вертицильоз (в'янення).

Дослідження проводились в умовах «ТОВ Кролевецький комбікормовий завод» на посівах соняшнику трьох гібридів: НК Неома, НК Бріо, НК Конді.

В 2015 році проводили обліки на посівах соняшнику в фази: сходів, цвітіння, формування кошиків. За результатами досліджень визначали вплив фунгіцидів на розвиток та поширеність пероноспорозу та фомозу.

Вплив сортових особливостей соняшнику на поширеність хвороби наведено в табл.1

Таблиця 1

Поширеність фомозу та пероноспорозу на варіантах дослідів в умовах ТОВ «Кролевецький комбікормовий завод» у 2015 році, %

№	Варіанти дослідів	Фомоз	Пероноспороз
1	НК Неома	5	10
2	НК Бріо	9	25
3	НК Конді	7	17

Як видно з табл.1., у період обліків хвороб у 2015 році, найбільш сприятливим для вирощування і найменш ураженим хворобами виявився гібрид НК Неома з відсотком ураження фомозом – 5, пероноспорозом - 10. Найбільш ураженими гібридами були Бріо та Конді. Гібрид НК Бріо уражувався фомозом – 9 %, пероноспорозом 25%. НК Конді 7%-фомозом та 17% - пероноспорозом.

Вплив фунгіцидів на розвиток пероноспорозу та фомозу наведено в табл.2

Таблиця 2

Вплив фунгіцидів на розвиток пероноспорозу та фомозу в умовах ТОВ «Кролевецький комбікормовий завод» в 2015 році,%

Варіанти	Фомоз	Пероноспороз
Контроль	25	35
Танос 50 в.г.	9	15
Імпакт К, к.с.	13	26

За даними табл.2., найбільш ефективним фунгіцидом системної дії є Танос 50 в.г. При якому ураження соняшнику фомозом склало – 9% , пероноспорозом 15%. На контролі ураження фомозом склало - 25%, пероноспорозом – 35%. Фунгіцид який використовувався в 2014 році Імпакт К,к.с, виявився менш ефективним ніж танос, ураження фомозом склало – 13%, а пероноспорозом – 26%.

Отже, під час досліджень було виявлено що найбільш стійким до хвороб виявився гібрид НК Неома, а найбільш ефективним проти пероноспорозу та фомозу виявився фунгіцид Танос 50 в.г.